Jaar 002 **- Over 'ale' en 'bier' –** G. Vandermarliere

In zijn boek '**Verhandeling over het Westland'** uit het jaar 1844 - stelt **Buddingh** het volgende: Vroeger zegt **Tacitus** hebben zij **Aurinia** en zeer vele anderen geëerbiedigd, zonder ze te aanbidden , noch er godinnen van te willen maken". — Sed el olim Auriniam ei complureis alias venerati sum', non adulatione, nec tanquam facerent Deas. '

(Mor. Germ.c. 8.)
Wie is Aurinia?

Dr. Halbertsma, die hier dieper in den aard en het wezen dier profetesse tracht in te dringen, leidt de naam af van **alío-runa,** en zegt te haren opzigte: De profetesse AURINIA , die als eene godinne van de Germanen geëerd werd, is hoogst waarschijnlijk een onder de handen der Romeinen tot goud, aurum, omgesmeede naam, omdat zij **alio-runa** niet verstonden.
Alian is eigenlijk **opbruisen, zieden**, eerst in eenen stoffelijken en dan in eenen zedelijken zin; zoo spreken wij van **gistend bier en gistende gemoederen** , van op bruisende Champagne en opbruisende drift.

Vinden wij dus aan den eenen kant het engelse **ale,** (angs. Eale) - noordsch aul, ijsl. öl, hetzij als gistende, hetzij als **dronken makenden drank**, in het bijzonder **bier,** ijsl. ülldr, dronkenschap.
Wij verwonderen ons niet, aan den anderen kant te vinden het gothische aijanon (äli-an, alzlan-on). En tot dit laatste behoort ook **Alian,** door goddelijke ingevingen vervoerd worden, als Pythia op den Delphischen drievoet, rapi aflalu Divino et corpore tremere toto:

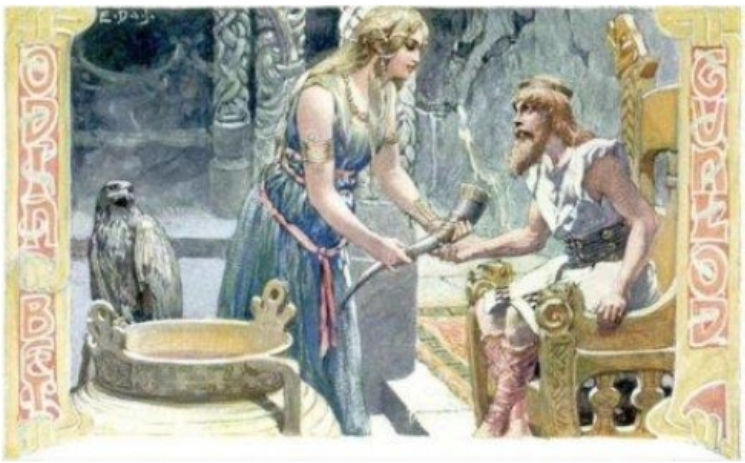

hetwelk zamengesteld met 'runa' , eene magische vrouw geeft **alio-runa**, eene vrouw, die **van eenen hoogeren geest aangeblazen is** , in wie eene goddelijke aandrift gist en bruist, en dus, Pythonissa. Deze dronkenschap der ziel komt van God, gelijk die des ligchaams van sterken drank. Voorzeker zullen velen onzen Schrijver dank zeggen voor eene zoo diepe opdelving van het wezen en de beteekenis der AURINIA.
Met deze 'mythische' uitleg over de priesteres 'alio-runa' krijgen we ook een uitleg over de betekenis en de herkomst van het woord 'ale', wat dus zoveel wilt zeggen als 'zieden of koken' of misschien nog meer 'gisten'.
Over 'bier' heeft Budding ook al een originele uitleg. Over de oeroude gebruiken in Drenthe, schrijft hij:
Merkwaardig schijnt ons vooral aldaar het zoogenoemde **lijk-bier.**

Het heidendom schijnt een duidelijk onderscheid gemaakt te hebben tusschen dezulken, die aan eene ziekte, en anderen, die **in den krijg** of een gevecht overleden of gevallen waren.
De eersten werden in het Noorden **Bíór** - geheeten, waarschijnlijk met berrie, baar; **—- bier,** lijkbier verwant.
Biór-salì of bierzaal was dus de plaats van onbloedig gestorvenen (Frankische glossen geven Convivium voor biore), en herinnert aan het bovenvermelde lijk-bier.
De plaats voor de helden was het Walhalla.
We hebben hiervoor al gezien dat de mede voor de goden en de helden waren en het bier voor de mens.

Wat de genoemde Lijkbieren en begrafenismaaltijden onder het heidendom waren, schijnt ons toe te blijken door hetgene AUG. SCHRADER , Germ. Myt. 1843, - aanhaalt, welke laatste berigt, dat het heidendom gewoon was, na het ter aarde bestellen der asch , aan ieder die deze plegtigheid, hetzij uit bloedverwantsehap of nabuurschap had bijgewoond, eenen hoorn of eene houten schaal met bier, gevuld, aan te bieden, die men dan, eerst ter eere der goden , daarna ook van den afgestorvene ledigde.
Over zoodanig drinken ter eere der dooden, het vroegere minne-drinken zullen we het nog hebben.
Ons hier op baserend, mogen we stellen dat 'ale' eerder de drank is, die klaargemaakt door de witte priesteressen de mensen in 'hogere sferen' bracht
Terwijl het bier de drank was om de gewone mensen te begeleiden in de dood.
In het Doomsday Book[1] - *zo schrijven Davis en Walton* - dat te situeren is rond 1086 en dat op bevel van Willem de Veroveraar werd opgesteld –staat er reeds een samenstelling van het 'mout' bedoeld voor de 'ale'. De monniken van de Sint-Pauls Cathedraal brouwden 67.814 'galons' ale met 175 vierendelen gerst, 175 vierendelen tarwe en 708 vierendelen haver.

De nimfen van de Carrawbrough well

CARRAWBROUGH : COVENTINA'S WELL.

[1] Exploring the St. Paul's Domesday Ale Recipe: Medieval brewing praxis and modern recreation - Henry Davis And Steven A. Walton - Avista Forum Journal - p.18 – 31- Met dank voor de info

- Humel en de himmel -

Volgens het etymologisch woordenboek van DeVries komt het woord ‘hommel’ van ‘humele’ en **‘humele’** van ‘himile’.
In het Oost-**Frankische** gebed ‘Onze Vader’ uit 830 lezen we het volgende: Fater unser, thu thar bist in himile, …
Daarbij constateren we dat ‘himile’ niets anders dan hemel betekent, wat een perfecte naam is voor deze plant die als geen ander naar de hemel klimt.
Maar misschien zit hier ook meer achter.
Wolfram die de geschiedenis van de Gothen onderzocht, het volk waaruit vele ander volkeren ontstaan zijn, vertelt immers dat **‘Humli’** – wat we als ‘de hemelse’ zouden kunnen vertalen, de stamvader was van de Denen, een volk dat uit de Gothen is voort gekomen.
Eigenlijk was Humli één van hun goden.
En een kruid dat naar één van de heidense goden werd genoemd, de himile, dat zal ook wel gebruikt geworden zijn om in hemelse sferen te geraken. Hymele werd niet zoveel later humele en nog wat later hommele.
Nu noemen we dat kruid gewoonweg hommel.
De Saksen lazen ook hun Onze Vader maar dan in het Saksisch.
Thu ure faether, the eart on heofonum, …
Daar kwam dus het woord ‘hymele’ niet in voor.
De Saksische hemel was ‘heofonum’. Daar komt dus het Engelse’ heaven’ van.
Maar daar komt ook ons simpeler werkwoord ‘heffen’ van. Dat betekent dan weer rijzen of groeien. Van ‘heffen’ komt dan weer ‘hof’; de plaats waar de planten zich omhoog heffen.
Maar van het Saksische ‘heofonum’ komt blijkbaar ook het woord **‘hopfen’**.
De snelst groeiende plant van de wereld, die zich sprongsgewijs ten hemel richt. Daar zijn we dan weer bij de hop.

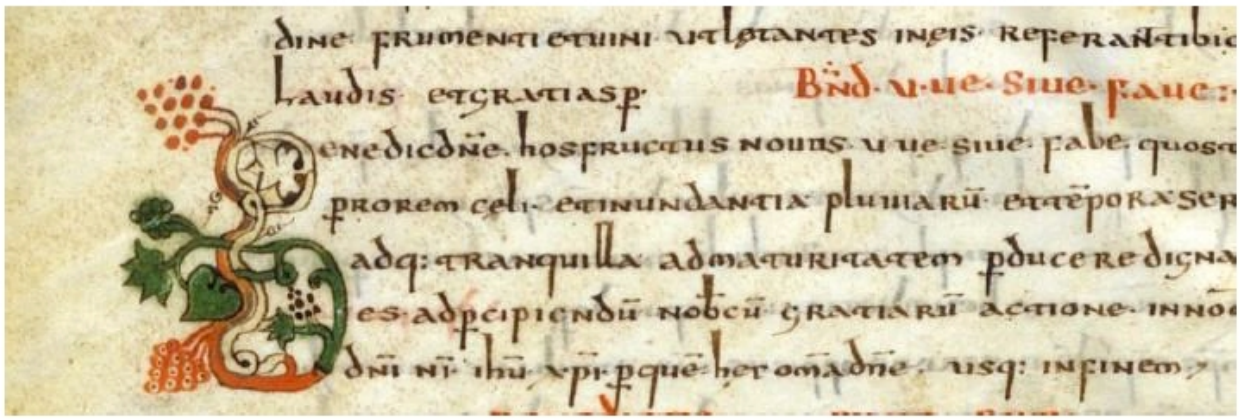

Prachtig gestileerde hopbellen en rank uit het ‘Sacramentarium van Gellone’ uit 790. Een sacramentarium is een gebedenboek waarin de misgebeden staan. Dat het stamt uit de karolingische tijd is evident, alleen weet men niet echt waar het geschreven werd. Eén van de mogelijkheden en volgens ons de juiste, is Cambray; het Vlaamse Kamerrijk waar er al in de 7de eeuw een bisschoppelijke zetel was.

De wijsheid van Odin en de bron

Zoals geweten zou de god Odin alles doen om aan zijn wijsheid te geraken.
Daarbij offerde hij zich niet alleen op om drie dagen ondersteboven aan een eik te hangen, maar hij offerde zelf een oog op.
Voor dit verhaal gaan we weer luisteren naar Buddingh.

Mimir ook wel Mimer geheten, Nopens zijne afkomst zwijgt de oorkonde; zoo veel is echter zeker, dat hij noch tot het geslacht der Asen, noch tot dat der Wanen behoort, maar veeleer tot het Ioten- of reuzengeslacht moet geteld worden, naardien deze niet zelven Mimers-zonen genoemd worden.
Mimir bezit, volgens de Edda, een bron der wijsheid, des verstands en der voorspelling, de Mimirsbron geheten; dezelve stroomt aan den noordelijken wortel van den es IJgdrasill.
Uit deze bron nu drinkt Mimer, en is daardoor het voorbeeld van wijsheid.
Eens kwam Odin en begeerde insgelijks een teug uit deze bron, doch om die te verkrijgen moest hij voor dien dronk zijn ene oog tot pand geven, daarom heet het ook: om wijsheid verloor Odin zijn ene oog.
Mimir bezit een gouden drinkhoren, welke even als Geindall's bazuin, Giallarhoren genoemd wordt, met denzelven schept hij dagelijks uit die grondeloze bron, **de goudrode mede**, die hij drinkt, en vermeerdert daardoor steeds zijn wijsheid.

Eenmaal zo wordt verder verteld, maakten de Asen en Wanen, na een langdurige, onbesliste strijd, vrede en schonken elkander gijzelaars. De Wanen ontvingen Hänir en Mimir, doch zij bemerkten evenwel spoedig, dat Hänir in afwezigheid van Mimir, niet één verstandig woord kon voortbrengen, daarom sloegen zij ui troon, omdat zij met hunne bijzelaars bedrogen waren, Mimir dood, en zonden het hoofd aan Odin, die het met kruiden zalfde en oor toverliederen onsterfelijk maakte, zodat het hem sedert dien tijd bij grote gebeurtenissen de diepste wijsheid verkondigt.

Een tekening uit het 'Sacramentarium van Gellone' uit 790.
We vinden hier een mooi gestileerde kraai van Odin terug die in de hop pikt, een afbeelding die we verschillende eeuwen door zullen terugvinden. Welke van de twee kraaien het was, zullen we nooit te weten komen.

Odin wordt dikwijls afgebeeld met zijn twee kraaien Hugin en Munin, die we eigenlijk nog kennen in de uitdrukking 'tegen heug en meug'.
Beide raven vliegen overdag de wereld rond en brengen dan hun nieuws naar Odin, zodat deze alles van de wereld kent. We zien echter dat hier de raaf in de hop pikt en daar zijn wijsheid uit haalt.

Houtsnijwerk – 15de eeuw – uit 'Masters of Gothic Revival – Pugin

De kraaien staan doorgaans bekend als boodschappers.

Soms treffen we de kraaien allebei aan, pikkend in de hopbellen.
En toen de heidenen hier in de streek 'christenen' werden moest ook die Heidense Hemel of Holle van de Heidenen gekerstend worden. En dat deed men natuurlijk door daarvan de hel te maken. Ook Donar, de god die de hop geschapen had, kreeg een nieuwe 'doop' – hij werd 'Lucifer' de gevallen aartsengel.

DE AVONTUREN VAN

SUSKE EN WISKE

LAMBIORIX

door

WILLY VANDERSTEEN

UITGEVERSMIJ. N. V. STANDAARD-BOEKHANDEL